

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2017-05-05
Stockholm

Mål nr
M 9173-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-09-28 i mål M 253-16, se bilaga A

KLAGANDE

KO

MOTPART

Klippans kommun
264 80 Klippan

Ombud:
Kommunjurist LS

SAKEN

Va-avgifter på fastigheten XX i Klippans kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att beloppet KO ska betala till Klippans kommun bestäms till 15 906 kronor.

Dok.Id 1335949

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se				

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KO har yrkat, som det får förstås, att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå Klippans kommuns yrkande om förpliktande för henne att betala bruksavgifter jämte ränta.

Klippans kommun har bestritt ändring.

UTVECKLING AV GRUNDER I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KO har utöver vad hon framförde i mark- och miljödomstolen tillagt i huvudsak följande: Grunderna för beslut avseende fakturorna är bristfälliga och fakturorna är felaktigt utställda. Hon har aldrig motsatt sig att en vattenmätare installeras på fastigheten. Vattenmätare monterades i pumphuset av kommunen år 1979. I samband med att ny vattenledning anlades på fastigheten av kommunen år 2008 och pumphuset kopplades bort försvann vattenmätaren. Den skulle flyttas till en ny mätbrunn eller till husets källare, vilket aldrig blev gjort av entreprenören som var på plats. Kostnad för bruttoarea ska makuleras. Ekonomibyggnader ingående i gårdens verksamhet kan inte bli lägenheter. Bruttoarean för bostadshuset, där vatten och avlopp finns indraget, är ca 236 kvadratmeter. För förråd/verkstad är bruttoarean ca 171 kvadratmeter och vatten är indraget i byggnaden. Där finns sedan lång tid tillbaka en kran, som inte används, men inget avlopp. Bruttoarean avseende garage, för personbil och liten traktor, är ca 75 kvadratmeter. Inget vatten och avlopp finns i den byggnaden. Byggnaden med loge, magasin och häststall är ca 551 kvadratmeter. I logen och magasinet, med bruttoarea om ca 343 respektive 47 kvadratmeter, finns inget vatten och avlopp. I häststallet, med en bruttoarea om ca 161 kvadratmeter, finns sex boxar och fem spiltor. Vatten är indraget i den delen av byggnaden men inget avlopp. Det finns en kran monterad på en vägg. Hästarna vattnas med spann.

Kommunen har vidhållit vad som tidigare framförts i målet och har tillagt bl.a. följande: **KO** har aldrig medgett att mätare får sättas upp. Förutsättningar föreligger för kommunen att ta ut avgift beräknad enligt schablon enligt vid tiden gällande va-taxa.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En fastighetsägare ska betala avgifter för en allmän va-anläggning, om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt (24 § första stycket lagen [2006:412] om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen). Avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist (31 § första stycket vattentjänstlagen).

Kommunens fakturor avser bruksavgift för avlopp för perioden fr.o.m. den 1 april 2010 t.o.m. den 31 december 2014. I den va-taxa som gällde före den 1 januari 2012 var bruksavgiften uppdelad i en fast årsavgift och en rörlig avgift per år som beräknas efter uppmätt förbrukning eller, när vattenmätare saknas, utgår med ett schablonbelopp. I den va-taxa som gäller från och med den 1 januari 2012 ingår därutöver lägenhetsavgift som en parameter. Lägenhet definieras i va-taxan som ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fall där antal lägenheter i bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, inte kan fastställas enligt ritning räknas enligt taxan varje påbörjad 150-tal kvadratmeter bruttoarea som en lägenhet.

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att KO är avgiftsskyldig för bruksavgifter avseende spillvatten. Mark- och miljööverdomstolen delar även mark- och miljödomstolens bedömning att de debiterade beloppen – såvitt avser fast avgift, avgift per kubikmeter levererat vatten (uppskattad förbrukning) och lägenhetsavgift avseende bostadshuset – överensstämmer med aktuella va-taxor och att KO ska förpliktas att till kommunen betala begärda belopp i denna del.

När det gäller de lägenhetsavgifter som kommunen har debiterat för de byggnader som finns på fastigheten XX utöver bostadshuset gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Va-avgiften ska i princip bestämmas med hänsyn till den huvudsakliga nytta som varje särskild fastighet har av va-anläggningen, vilket i normalfallet leder till att fastigheter med liknande förutsättningar får ungefär samma avgift. Den metod för beräkning av avgifter som kommunen har valt, där lägenhetsavgift ingår som en av parametrarna, har i praxis ansetts väl förenlig med principen om fördelning av avgifterna efter fastigheternas faktiska nytta. Den del av avgiften som hänför sig till bebyggelsens bruttoarea ger ett mått på fastighetens nytta av va-anslutningen oberoende av den faktiska förbrukningen. Den speglar väsentligen värdet av va-nyttigheternas tillgänglighet. För fastigheter med byggnader med stora ytor, där behovet av vattentjänster är marginellt eller t.o.m. helt saknas, blir nyttan av en allmän va-anläggning emellertid inte lika påtaglig.

På jordbruksfastigheten XX finns – utöver bostadshuset – ett garage, ett förråd/verkstad samt en byggnad med loge, magasin och häststall. Även om dessa byggnader för närvarande inte är anslutna till den allmänna avloppsanläggningen, utesluter inte det att byggnaderna typiskt sett kan anses ha nytta av att ha tillgång till en va-anläggning. När det gäller ekonomibygnader inom jordbruket kan behovet av avloppsanslutning ofta vara begränsat och det står inte nödvändigtvis i proportion till byggnadernas bruttoarea. Med hänsyn till de aktuella byggnadernas användning och användningsmöjligheter motsvarar inte ekonomisbyggnadernas bruttoarea den nytta fastighetsägaren har av en va-anslutning. Lägenhetsavgiften bör därför jämkas. Mark- och miljööverdomstolen finner att det är skäligt att ta ut två lägenhetsavgifter för de byggnader som finns på fastigheten XX utöver bostadshuset. Det belopp som KO ska betala till kommunen ska därför sättas ned med 937 kronor till 15 906 kronor. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras i enlighet med detta.

I övrigt delar Mark- och miljööverdomstolen mark- och miljödomstolens bedömningar.

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

M 9173-16

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-06-02

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Yvonne Eklund, hovrättsrådet Ulf Wickström, referent, och tf. hovrättsassessorn Elena Landberg.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-09-28
Meddelad i
Växjö

Mål nr
M 253-16

PARTER

Kärande

Klippans kommun
264 80 Klippan

Ombud:

Kommunjuristen LÅ

Svarande

KO

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar KO att till Klippans kommun betala 16 843 kr med ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet från den 17 maj 2015 till dess betalning sker.

Dok.Id 378012

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 130
E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax
0470-560 125

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

KO äger fastigheten XX i Klippans kommun, vilken sedan augusti 2005 är belägen inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen där kommunen är huvudman.

Klippans kommun har yrkat att KO ska förpliktas att till kommunen betala 16 843 kr avseende bruksavgifter jämte ränta på beloppet från den dag som infaller närmast trettio dagar efter att hon fick del av stämningsansökningen.

KO har bestritt yrkandet.

Målet har avgjorts utan huvudförhandling.

GRUNDER

Kommunen har anfört följande. Fastigheten XX är ansluten till det kommunala avloppet. KO har i egenskap av fastighetsägare inte betalat bruksavgifter för perioden 1 april 2010 – 31 december 2014 enligt utfärdade och förfallna fakturor. Förutsättningarna för avgiftskyldighet i 24 § vattentjänstlagen är uppfyllda. Beträffande vattenvolymen har KO inte tillåtit kommunen att sätta upp någon vattenmätare på fastigheten. Vattenförbrukningen har därför debiterats enligt den i de aktuella va-taxorna angivna schablonberäkningen, se § 8.2 i den taxa som gällde före år 2012 och § 14.3 i den därefter gällande taxan. Parterna har fört långvariga diskussioner kring nu aktuella frågor.

KO har framhållit följande. Sedan den 2 december 1979 har hon ett avtal med Klippans kommun om leverans av fritt vatten till fastigheten. Avtalet måste också förstås så att även avloppet ingår. Hon har inte förbjudit installation av en vattenmätare men har ifrågasatt behovet då fastigheten som nämnts har fritt vatten. Vad gäller schablonavgiften har hon aldrig godkänt den eller dess beräkningsunderlag. Gårdens byggnadsbestånd utgörs av en huvudbyggnad, ett garage, en förrådsbyggnad, en loge och ett stall. I ekonomibyggnaderna finns inte några lägenheter. I övrigt kan nämnas att

fastigheten tidigare levererade vatten till närliggande fastigheter. Ledningarna kan alltjämt vara trycksatta. Avloppspumpbrunnen har placerats i en hästhage mitt i synfältet från köksfönstret. Placeringen skulle ske i samråd med henne men så blev inte fallet. Dessutom har dränerings- och dagvattenledningar grävts av med påföljd att gräsmattan och beteshagen ”satt sig”. Kommunens kontroll av var dagvattnet tar vägen har inte gjorts. I samband med flytt av en närliggande soptipp skedde sättningar i en förrådsbyggnad samt förstördes en väg. Detta måste återställas. Med hänsyn till alla oklarheter kring va-avgifter och återställningsarbeten går fastigheten inte att avyttra. När alla skador etc. är åtgärdade kan parterna säkert komma överens om avloppskostnaderna.

Kommunen har genmält: Det återopade avtalet hade till syfte att dels skydda mot föroreningar för kommunens vattentäkt, dels ekonomiskt kompensera KO för intrång. Kompensationen bestod bl.a. i en rätt för KO att gratis erhålla vatten upp till 1 000 m³/år samt att kommunen utförde en ny enskild avlopps-anläggning. Avtalet omfattar inte bruksavgifter för avlopp/spillvatten eftersom KO vid tidpunkten för avtalets tecknande sålunda hade en enskild avloppslösning. Det var först år 2005 som fastigheten XX anslöts till det kommunala spillvattennätet, vilket skedde i samband med att ett vattenskyddsområde upprättades i Klintarp. Skyldigheten för KO att betala bruksavgifter uppkom dels genom att verksamhetsområdet utvidgades till att omfatta hennes fastighet, dels inrättandet av ett vattenskyddsområde och dels att vattentjänstlagen trädde i kraft den 1 januari 2007, då avtalet härigenom får anses ha upphört att gälla. KO informerades också om att hon skulle debiteras för avgifter från sistnämnda datum. Ytterligare ett skäl för att avtalet ska fränkännas giltighet är att avtalets ömsesidiga förpliktelse har upphört att gälla. Fastigheten har inte längre någon enskild avlopps-anläggning och kommunens skyldighet att leverera renvatten, vilket i och för sig ligger utanför denna tvist, följer numera av vattentjänstlagen. Under alla omständigheter kan avtalet från 1979 inte omfatta ett sakförhållande som kom att inträda långt senare och dessutom inte kunde förutses av någon det år avtalet undertecknades. – I övrigt kan sägas att intill dess KO ordnat med godkänt

mätarställe kommer hon att debiteras schablonavgifter, vilka följer den vid varje tid gällande va-taxan. När det gäller antalet lägenheter, fem, baseras det på KO egna uppgifter samt syn på platsen. På fastigheten finns en bostadslägenhet och övrig relevant bruttoarea, BTA, om 581 m². Omräkning av bruttoarean till ekvivalent lägenhetsyta följer punkten 3 i va-taxan och ger motsvarande 4 lägenheter ($581 \text{ m}^2 / 150 = 3,87$). Totalt är det alltså en schablon beräknad utifrån fem lägenheter. Beräkningen följer som sagt va-taxan, vilken utgår från Svensk Vattens basförslag till taxa. Vad gäller KO uppgifter om avloppspumpbrunnen och soptippen så saknar de relevans för bedömningen av hennes avgiftsskyldighet. För övrigt kan nämnas att brunnens placering skedde i samråd med KO och att hon redan innan soptippens sanering klagade på sättningar. Fastighetens interna ledningar får hon svara för själv. Under alla omständigheter bestrids att några sättningar på byggnaderna kan hänföras till kommunens åtgärder i egenskap av va-huvudman. Avslutningsvis kan nämnas att vad KO anfört om möjligheterna att avyttra fastigheten inte påverkar skyldigheten att betala bruksavgifter.

DOMSKÄL

Av 38 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, vilken trädde i kraft den 1 januari 2007, följer att en va-huvudman kan träffa avtal med fastighetsägare och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter. Bestämmelsen har uppfattats som ett förbud mot avtal i fråga som regleras av allmänna bestämmelser eller va-taxa. Paragrafen hade sin motsvarighet i 28 § i 1970-års va-lag.

Twisten i målet gäller KO skyldighet att betala bruksavgifter för spillvatten.

Rent allmänt kan sägas att genom införandet av vattentjänstlagen har den offentlighetsrättsliga karaktären av rättsförhållandet mellan huvudmannen och användarna stärkts ytterligare, se JQ, Vattentjänstlagen. En handbok, 2008, s. 97. Giltigheten av tidigare ingångna avtal är alltså inte självklar. Oavsett hur det förhåller

sig med giltigheten, till följd av vattentjänstlagens ikraftträdande, i 1979-års avtal kan mark- och miljödomstolen konstatera att fastigheten XX på den tiden låg utanför verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen och att det på fastigheten då fanns en enskild avloppsanläggning. Enligt mark- och miljödomstolens synsätt reglerar avtalet inte uttryckligen den omständigheten att fastigheten XX skulle komma att ingå i verksamhetsområdet för spillvattenanläggningen och den enskilda avloppslösningen inte längre användas. Inte heller ger avtalets ordalydelse i övrigt någon vägledning kring hur parterna tänkt sig avtalets tillämpning i ett sådant fall. Då det inte föreligger någon avtalsreglering mellan parterna i denna situation är det tveklöst så att vattentjänstlagen styr deras va-rättsliga förhållande, i vart fall när det gäller avgiftsskyldigheten för spillvatten.

I 24 § ovannämnda lag anges att en fastighetsägare ska betala avgift för en allmän va-anläggning om fastigheten ligger inom anläggningens verksamhetsområde och fastigheten med hänsyn till skyddet för människors hälsa och eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. Det är uppenbart att det föreligger behov av en avloppslösning på fastigheten. Som nyss nämnts togs den enskilda avloppslösningen ur bruk i samband med att fastigheten anslöts till det kommunala nätet. Spillvattenbehovet kan alltså inte tillgodoses på ett bättre sätt än en genom en anslutning till det allmänna nätet. Sammantaget medför det sagda att KO är avgiftsskyldig för brukningsavgifter avseende spillvatten.

De debiterade schablonbeloppen, där KO inte ifrågasatt taxebeloppen och den uppgivna ytarealen, synes överensstämma med aktuella va-taxor. Hon ska därför förpliktas att betala det begärda beloppet till Klippans kommun. Vad KO anfört i övrigt ändrar inte denna bedömning.

Dröjsmålsränta följer av lag. KO fick del av stämningsansökningen hos Statens va-nämnd den 16 april 2015. Räntan ska därför utgå från den 17 maj samma år.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 425)

Överklagande senast den 19 oktober 2016. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Peter Syrén

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har rådmannen Peter Syrén och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson deltagit.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Anvisning för överklagande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut eller dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen inom fyra veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i avgörandet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta domstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Högsta domstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Mark- och miljööverdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta dom-

stolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av Mark- och miljööverdomstolens avdelning samt datum för avgörandet och målnummer,
2. i vilken del överklagandet överklagas och den ändring i avgörandet som yrkas,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Ytterligare upplysningar lämnas av Mark- och miljööverdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet

Förenklad delgivning kan komma att användas i överinstans.

Ytterligare information finns att läsa på www.domstol.se